

Podujatia – NOVEMBER

6.11. (štvrtok) o 18.00 h *HPHO – VIVALDIHO ŠTYRI ROČNÉ OBDOBIA*

Baroková hudba a maliarstvo pod umelou hviezdnu oblohou.

8.11. (sobota) o 11.00 h *MESIAC NA VANDROVKE*

Program pod umelou hviezdnu oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

11.11. (utorok) o 16.00 h *KOZMICKÝ DESIGN*

Otvorenie 2. ročníka výstavy v rámci SKT 2008.

Autor: Mgr. art. Eva Tkáčiková.

13.11. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – MIKE OLDFIELD*

Výber zaujímavostí zo života a hudobnej tvorby M. Oldfielda pod umelou hviezdnu oblohou planetária.

15.11. (sobota) o 11.00 h *VESMÍRNE OTÁZNIKY*

Hudobný program pod umelou hviezdnu oblohou pre najmenších.

20.11. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – CHRIS NORMAN*

Najznámejšie skladby sólovej dráhy populárneho anglického hudobníka, zakladateľa skupiny Smokie, pod umelou hviezdnu oblohou. *Uvádza PaedDr. Juraj Humeňanský*

21.11. (piatok) 9.00 – 14.00 h

Krajský seminár pre učiteľov a vedúcich astronomických a prírodovedných krúžkov v spolupráci s MPC v Prešove

Prihlášky na mail: hap@astropresov.sk, resp. na: 051/77 220 65

22.11. (sobota) o 11.00 h *TOMÁŠOVA CESTA KU HVIEZDAM*

Fiktívny príbeh pod umelou hviezdnu oblohou o poznávaní vesmíru počas jednej noci. Vhodný pre mladších školákov.

27.11. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – J. S. BACH*

Nádherná organová hudba J. S. Bacha doplnená jeho životopisom.

29.11. (sobota) o 11.00 h *NEVESTA HVIEZD*

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Streda po zotmení v prípade priaznivého počasia.

5.11. o 17.00 h *Mesiac*

19.11. o 17.00 h *Jupiter*

Vstupné

Večerné programy:	náučno – populárne	35 Sk / 1,16 €
	hudobné	40 Sk / 1,33 €
Programy pre deti a MŠ:		25 Sk / 0,83 €
Astronomické pozorovania:		25 Sk / 0,83 €
Skupinové návštevy:		40 Sk / 1,33 €
(žiaci ZŠ, študenti, invalidi, dôchodcovia 30 Sk / 1 €)		

Podujatia – DECEMBER

4.12. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – JEAN MICHEL JARRE*

Hudobná mozaika súčasného svetoznámeho francúzskeho umelca pod umelou hviezdnu oblohou planetária.

6.12. (sobota) o 11.00 h *MARTIN A HVIEZDA*

Rozprávka pod umelou hviezdnu oblohou pre najmenších o Martinovi a jeho ceste za žiarivou hviezdou.

11.12. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – ENYA*

Emotívna hudba jednej z najúspešnejších súčasných skladateľiek a umelkyň írskych národností, známej ako Enya, pod umelou hviezdnu oblohou planetária. *Uvádza PaedDr. Juraj Humeňanský*

13.12. (sobota) o 11.00 h *SLNKO A HODINÁR*

Audiovizuálny program pod umelou hviezdnu oblohou o hodinách a čase pre najmenších školákov.

18.12. (štvrtok) o 18.00 h *HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – POSOLSTVO ČASU*

Zastav sa a začni odznova pri počúvaní Piesní vzdialenej Zeme M. Oldfielda. *Uvádza: Roman Šankvalier*

20.12. (sobota) o 11.00 h *POTULKY OBLOHOU*

Program pod umelou hviezdnu oblohou planetária o hviezdach, planétach, Mesiaci a Mliečnej ceste. Vhodný pre mladších školákov.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Streda po zotmení v prípade priaznivého počasia.

3.12. o 17.00 h *Mesiac*

17.12. o 17.00 h *Venuša*

Termíny návštev

Dospelí: štvrtok o 18.00 h

Deti: sobota o 11.00 h

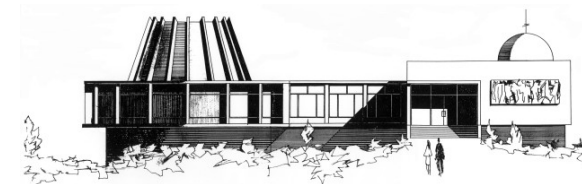
Astronomické pozorovania: streda v určených hodinách

Skupinové návštevy: pondelok až piatok

o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h, sobota o 9.00 h

Kapacita planetária je 68 miest. Skupinové návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

november – december

6/2008

50. výročie založenia NASA

Vydáva: HaP v Prešove v spolupráci s pobočkou SAS pri SAV v Prešove

Ročník XXXIV
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218

E – mail: hap@astropresov.sk

Internet: www.astropresov.sk

Konferencia k 60. výročiu založenia Ľudovej Hvezdárne v Prešove

Prvá ľudová hvezdáreň na Slovensku bola založená v Prešove 28. októbra 1948. Pri príležitosti 60. výročia tejto udalosti bola v dňoch 23. a 24. októbra 2008 vo Hvezdárni a planetáriu v Prešove zorganizovaná slávnostná konferencia spojená s odborným programom. Spoluorganizátormi konferencie boli Slovenská ústredná hvezdáreň v Hurbanove a Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV so sídlom v Tatranskej Lomnici. Súčasťou konferencie bola aj porada riaditeľov hvezdární SR pod vedením generálneho riaditeľa Ing. Teodora Pintéra a spoločné zasadnutie HV SAS pri SAV a VV ČAS pod vedením predsedu HV SAS RNDr. Juraja Zverka, DrSc. S prierezom 60. ročnej činnosti HaP v Prešove vystúpil PaedDr. Juraj Humeňanský, riaditeľ HaP v Prešove.

Na konferencii sa počas dvoch dní zúčastnilo 80 účastníkov. Na slávnostnej časti programu vo štvrtok poobede sa zišli zástupcovia hvezdární zo Slovenska, väčšinou riaditelia organizácií, zástupcovia Slovenskej astronomickej spoločnosti, súčasní a niektorí bývalí pracovníci Hvezdárne a planetária v Prešove, spolupracovníci HaP v Prešove, hostia z Poľska - naši poľskí partneri z MOA Niepolomice a PTMA, s ktorými máme nadviazanú spoluprácu (Mgr. M. J. Jagla, Dr. A. Michalec a Dr. H. Brancewicz), hostia z Českej republiky - zástupcovia Českej astronomickej spoločnosti (RNDr. Eva Marková, CSc. – predsedníčka, Pavel Suchan – podpredseda a Mgr. Lenka Soumarová). Za Úrad PSK prišla zablahoželať naša dlhoročná patrónka Mgr. Helena Ragulská a za MsÚ v Prešove Mgr. Edita Hudáková. Z ostatných kultúrnych zariadení sa zúčastnil riaditeľ Šarišského osvetového strediska v Prešove PhDr. Vladimír Husár.

Piatkový program pozostával z odborných prednášok a z prehliadky najnovších programov v planetáriu. Na tomto programe sa okrem väčšiny účastníkov slávnostnej časti zúčastnili aj niektorí členovia prešovskej odbočky SAS pri SAV, študenti z niektorých prešovských gymnázií a hvezdárni blízki pedagógovia. Prednášateľmi boli Doc. RNDr. Ján Svoreň, DrSc. riaditeľ AsÚ SAV v Tatranskej Lomnici (*Slnečná sústava má opäť 8 planét*), RNDr. Vojtech Rušin, DrSc. (*Zatmenia Slnka a koróna*), RNDr. Jozef Žižňovský, CSc. (*Ženy pri zrode modernej astronómie*)

a RNDr. Juraj Zverko, DrSc., predseda HV SAS pri SAV (*Spektroskopia nehomogénneho povrchu chemicky pekulárnych hviezd*), všetci z Astronomického ústavu SAV. V planetáriu pod umelou hviezdnu oblohou boli uvedené dva programy *Po západe Slnka* a *Posolstvo času*.

Pri príležitosti 60. výročia vydala HaP v Prešove pohľadnicu, brožovanú publikáciu *Výber z histórie a činnosti Hvezdárne a planetária v Prešove* a CD s podobným názvom *História a činnosť Hvezdárne a planetária v Prešove*.

Všetkým účastníkom konferencie ďakujeme, že si našli čas a prišli si s nami pripomenúť 60. výročie založenia hvezdárne v Prešove.

RNDr. Danica Jančušková

Svetový kozmický týždeň 2008

Svetová iniciatíva World Space Week sa aj v tomto roku pripomenula svojou výzvou aktívne pôsobiť na verejnosť v duchu popularizácie kozmického diania a astronómie. Pre širiteľov poznania v tejto oblasti sa stalo aktuálnym heslo *Poznávanie vesmíru*, ústredná myšlienka podujatí v čase od 4. – 10. októbra a takou ostáva aj pre tých, ktorí chcú heslo Svetového kozmického týždňa využiť aj mimo určeného časového intervalu.

V priestoroch prešovského planetária, v jeho expozičnej časti, sú astronomické poznatky a kozmický výskum spredmetnené vo forme stálej výstavy. Prezentačné panely vypovedajú o súčasnom pohľade ľudstva na slnečnú sústavu, približujú krásy vzdialeného vesmíru, ako nám ich sprostredkoval Hubblov vesmírny teleskop a popisujú mechanizmy zrodu a vývoja rôznych kozmických objektov. Spolu s kozmickou technikou sú jednotlivé témy zastúpené ako v plošnej, tak aj v priestorovej podobe. No a to, čo očakáva každý návštevník planetária – *poznávanie vesmíru* pod kupolou plnou hviezd, využili v spomínanom období predovšetkým žiaci základných škôl. Ako účastníci vzdelávacích podujatí, si školáci počas celého roka spestrujú a obohacujú svoje astronomické vzdelávanie a planetárium im starostlivo vyberá a ponúka tie témy, ktoré korešpondujú s výučbou v škole.

V ponuke programov pre verejnosť bol SKT zastúpený prehľadovým, hudobno-dokumentárnym pásmom *Kozmos – vykročenie do vesmíru*

a novembrovým pokračovaním tohtoročného kozmického týždňa je plánovaný 2. ročník výtvarnej výstavy *Kozmický design*.

HaP v Prešove chce na svojej pôde predstaviť umelca, ktorému je *poznávanie vesmíru v tvorbe* veľmi blízke a ktorému sa programovo venuje. Tým umelcom je Mgr. art Eva Tkáčiková.

Mgr. V. Kolivoška

Viete že ... ?

... na Marse sneží. Zistila to marťanská sonda Phoenix, pracujúca v severnej polárnej oblasti Marsu, ktorá spozorovala vločky snehu padajúceho z oblakov vo výške 4km, ktoré sa však pred dopadom na povrch vyparila.

... aj pri iných hviezdach sú pásy planétiok. Astronómovia objavili pri deviatej najbližšej hviezde k Slnku - hviezde Epsilon Eridani dva pásy kamenných planétiok (asteroidov) a jeden vonkajší pás ľadových telies. Tento systém svojím rozložením, ako aj vzdialenosťou od materskej hviezdy veľmi pripomína našu slnečnú sústavu.

... na Saturnovom mesiaci Titan sa nachádza kvapalina. Kvapalinu zaznamenala na Titane sonda Cassini a podľa vedcov z NASA ide o kvapalné uhľovodíky. Konkrétne bola zaznamenaná prítomnosť etánu, ktorý sa na Zemi vyskytuje v plynnom skupenstve. Ide o prvý nález tohto druhu, čo znamená, že Titan je okrem Zeme jediným vesmírnym objektom našej slnečnej sústavy, na ktorého povrchu bol zistený výskyt kvapaliny.

... piata trpasličia planéta sa volá Haumea. Meno ktoré dostala trpasličia planéta s doterajším označením 2003EL61 – Haumea a jej dva mesiace Hi'iaka a Namaka pochádzajú z havajskej mytológie. Stala sa tak piatou pomenovanou trpasličou planétou slnečnej sústavy po trpasličích planétach Ceres, Pluto, Eris a Makemake.

... na našom Mesiaci sa nachádza voda. Potvrdila to opätovná moderná analýza vzoriek sopečného skla, ktoré na konci 70. rokov na Zem doniesli astronauti misii Apollo. Voda sa nachádzala v magme, ktorá sa pred 3 miliardami rokov dostala na povrch Mesiaca. Väčšina z nej sa vyparila do vesmíru, časť sa však mohla dostať na južný pól a tam zotrvať zamrznutá vo večne zatienených kráteroch. Takisto je možné, že voda sa stále nachádza hlboko pod povrchom Mesiaca.

Mgr. Roman Tomčík